

TEKST: KARINA LUISE ANDERSEN

FOTO: DANIEL HJORTH

*”Vi skal ikke kun hjælpe
udsatte stofbrugere, hvis
der er tid, råd og plads”*

Michael Lodberg Olsen

*– social iværksætter og initiativtager til Antidote
Danmark, Fixelancen, Café Dugnad m.fl.*

Karina Luise Andersen er
cand. mag. og redaktør på STOF

ILDSJÆLENE

'Ildsjælene' er en artikelserie, hvor der i hvert nummer af STOF vil være et portræt af en medarbejder, der brænder helt særligt igennem i sit arbejde på rusmiddelfeltet. Hvis du kunne tænke dig at nominere en kollega til at blive portrætteret i serien, er du velkommen til at skrive en mail til stof@crf.au.dk, hvor du beskriver din kollegas navn, job og kontaktinformation samt et par linjers motivation om, hvorfor netop denne kollega bør portrætteres som en ildsjæl i STOF.

Antidote Danmark, Fixelancen, Sexelancen og Café Dugnad (café for udsatte stofbrugere på gaden) er blot nogle af de mange initiativer, som den 52-årige sociale iværksætter Michael Lodberg Olsen står bag. Han er et kendt ansigt på Vesterbro i København som en ildsjæl, der kæmper for, at mennesker på gaden skal have et bedre liv. Men det hele startede faktisk et andet sted i verden, nemlig i Rumænien. Efter Ceaușescu-regimets fald i 1989 fik hele verden øjnene op for de kummerlige forhold, som børn på landets børnehjem levede under. Det gjorde den dengang 19-årige Michael Lodberg Olsen også, men han lagde mærke til en anden gruppe mennesker i Rumænien, der også havde det svært.

”Alle andre havde fokus på de her børn, der havde det helt forfærdeligt, og det var jo også helt rigtigt. Men på hospitalerne i Rumænien levede de voksne også under virkeligt dårlige forhold, og det rejste jeg til Rumænien for at dokumentere i en fotobog og en udstilling på Museet for Fotokunst. Men jeg var samtidig blevet opmærksom på børneafdelingerne på hospitalerne, og da jeg kom hjem til Danmark, ringede jeg til et stort malerfirma og spurgte, om de ville donere maling. Det ville de gerne, så næste gang jeg skulle til Rumænien igen for at tage flere fotos, tog jeg en trailerfuld maling og tre frivillige med, og så istandsatte vi en børneafdeling. Og siden har det at tage initiativer til at gøre noget for socialt udsatte taget over, så fotografiet blev lagt mere og mere på hylden,” fortæller Michael.

Da han kom hjem fra Rumænien, havde han brug for et fast sted at bo efter at have sofasurfet hos venner i en periode. Han købte en billig lejlighed på Vesterbro ”dengang, tro det eller lade være, en toværelseslejlighed kostede 250.000 kroner”, som han siger. Og det betød, at han begyndte at lægge mærke til de forhold, som mennesker på gaden på Vesterbro levede under.

”Altså, at se en kvinde, der sidder og trækker bukserne ned for at sidde at tisse i en telefonboks ude foran vinduet, er jo ekstremt uværdigt, både for hende og mig. Så gik jeg ned og spurgte hende: ”Hvorfor sidder du der og tisser?”, og så fortalte hun, at de opholdssteder, der var for stofbrugere, havde lukket deres toiletter,” siger Michael og fortsætter:

”Og så var det jo i virkeligheden supersimpelt og enkelt for mig, at så skal vi jo have skabt et op-

holdssted til stofbrugere på gaden, hvor der er plads til toiletter. Og det var den helt store funktion af Café Dugnad, som vi åbnede i 2008.”

At bekæmpe overdoser fylder meget

Efterhånden som Michael Lodberg Olsen fik mere og mere indsigt i stofbrugeres levevilkår på gaden, fik han lyst til at skabe flere og flere initiativer. At han får mange idéer og fører dem ud i livet, mener han selv, stammer helt fra han var barn, hvor han kæmpede med at sidde stille i skolen.

”Det startede helt sikkert på grund af ubehandlet ADHD. Jeg havde en forfærdelig tid i folkeskolen og var oppe ved rektor hele tiden. Og senere som voksen og initiativtager til alle de her ting var den hårde praktiske erfaring så, at jeg svigtede mange. Fx med Café Dugnad, for når tingene begynder at køre, og alt går op i vagtplaner og rutiner, så er Michael ikke særligt god. Og der viste det sig, at jeg stressede medarbejdere og frivillige helt vildt meget. Så det blev ligesom åbningen for, at jeg fandt ud af, at måske er der en diagnose ind over der.”

Ét af de initiativer, som Michael Lodberg Olsen måske er særligt kendt for blandt stofbrugere og fagfolk på området, er Antidote Danmark, som er en organisation, der arbejder med kurser i brug af modgift og førstehjælp til livreddende behandling i tilfælde af overdoser. Kurserne er målrettet både stofbrugere, fagpersoner og andre, der kunne have gavn af at kende til, hvordan man kan afhjælpe en overdosis. Senest har Antidote åbnet en webshop, hvor man kan få et online kursus samt tilsendt en pakke med modgift. Modgiften består som altid af en næsespray med stoffet Naloxon. Næsesprayen er nem at anvende i en situation, hvor et andet menneske oplever en overdosis, hvis man først ved hvordan. Og derfor er en af Antidote Danmarks vigtigste opgaver ifølge Michael at kommunikere budskabet ud.

”Jeg har arbejdet 10 år med Antidote Danmark, og den helt store opgave er stadig at fortælle både i stofmiljøet, men i den grad også til hr. og fru Danmark, at flere dør af overdoser, end der dør i trafikken, og at der er en ret simpel løsning med modgift. Og hvis vi kunne få den massivt implementeret i stofmiljøet, kan vi halvere overdosisdødelighed. Det vil sige, at i stedet for 250 døde så kunne det måske komme ned på omkring 100 døde. De fleste narkorelaterede dødsfald er nemlig overdoser,” siger Michael.

Risikovillig startkapital er en mangelvare

Stofindtagelsesrummene er også et emne, Michael Lodberg Olsen er passioneret forkæmper for, og i 2011 tog han initiativ til Fixelancen – en ambulance ombygget til et mobilt stofindtagelsesrum – og det blev Danmarks første stofindtagelsesrum. Men initiativer af den slags er svære at få finansiering til fra kommuner og fonde til at starte med.

”For de fleste af de projekter, jeg har været involveret i, har nøglen været 50.000 kroner i opstartskapital, som er doneret af nogle private, fede folk. Blandt andet Frank Hvam, som gav penge til Fixelancen. Da vi senere etablerede et samarbejde med Københavns Kommune, stod de private fonde jo i kø. Og sådan er det altid. Også fx med Sexelancen (en ombygget ambulance, der fungerer som en mobil klinik, hvor sexarbejdere kan tage deres kunder med ind i trygge og hygiejniske omgivelser, red.). Altså, er du vimmer, mand, der var ikke nogen, der ville røre det projekt med en ildtang i starten. Og nu seks år efter har den fået kommunal støtte,” fortæller Michael. Men det er også et tveægget sværd, mener Michael, når fx kommunen overtager et projekt og driver det videre. **For noget af det, der har været vigtigt for Michael, er, at hans projekter skal bidrage til at gøre afstanden mellem stofbrugere og resten af samfundet mindre.** At når det er det lokale miljø og private mennesker, der arbejder for at hjælpe andre mennesker, og ikke systemer, der gør det, så kommer man også tættere på hinanden og forstår hinanden bedre, og dermed bliver stigmatiseringen af fx udsatte mennesker som stofbrugere også mindre.

”Da vi åbnede fixerummet på Vesterbro, havde vi en Facebook-gruppe og Instagram og alt muligt, hvor lokalbefolkningen kunne få information og fortællinger om, hvad det hele gik ud på og hvorfor. Men efter kommunen har overtaget, bliver der kun kommunikeret sådan nogle sikre succeshistorier ud. Og så mister man jo forståelsen for, hvem stofbrugere er, og hvor hårde og nuancerede deres liv er,” siger Michael og uddyber: ”Der var en erhvervsmand, der tilbød service af Fixelancen, og han er også sådan en lidt naiv type ligesom mig, så han var meget tidligt ude med at tænke, at folk ville have elbiler, og så havde han sådan en lille elbil, der hed Buddy, som man kunne lease. Og den står han og fremviser inde på en plads i København. Der sidder en forhutlet hjemløs, som har det mega dårligt, og fordi han kender os og ved, at Café Dugnad eksisterer,

så tog han lige en af udstillingselbilerne og kører ham den hjemløse ned til Dugnad for at få noget at spise. Wauw, ikk? Altså havde vi fået penge til service fra en eller anden fond, så havde fondsdamen jo ikke gjort det der. Og det er jo der, det skal hen, ikk? – at vi får kendskab til hinanden. Så ville social udstødelse fylde mindre, fordi der ville være mindre stigmatisering, mere inkludering og igen lidt mere normalitet for alle. Ligesom i gamle dage, hvor der var to eller tre, som drak lidt for meget, og sidst på måneden vidste man godt, de havde brug for lidt mad, så der gik man lige forbi med noget gryn og noget mælk.”

Tænk normalt

Det er tydeligt at mærke Michaels engagement i sit arbejde og i stofbrugernes sag, når man taler med ham, men man kan også fornemme frustrationerne og indignationen over, at det nogle gange går langsomt med at skabe forandringerne.

”Jeg undrer mig stadig over, at når så mange mennesker arbejder tæt på stofmiljøet, og vi endda har en lovgivning, som siger, at alle, der kommer i substitutionsbehandling (behandling med medicin til ’erstatning’ for illegale stoffer, red.), skal have tilbudt Antidote, hvorfor får vi så ikke flere Antidote ud i miljøet? Altså, hvis man skulle tænke normalt, så skulle alle, der blev indskrevet på et misbrugscenter, jo have tilbudt det, fordi de har berøring med et stofmiljø. Det er jo dem, der er tæt på miljøet, der bruger det mest. I år er der blevet brugt 94 af vores sæt [med modgift] på overdoser, hvor alle har overlevet, og 76 af dem er stofbrugere, der har brugt dem på en anden stofbruger. Det er supersimpelt: Vi skal bare have så mange sæt som muligt ud, så hvorfor er det, at vi ikke får knækket den her kode og får det gjort? Det er nok, fordi vi har en velfærdsstruktur, der sejler. Der er ikke overskud til det. Der er ikke plads til det. Man glemmer at tænke normalt.”

I det hele taget er det én af Michael Lodberg Olsens pointer, at man skal tænke på samme måde om stofbrugere, som man gør om plejehjem, sygehuse og alt muligt andet, nemlig, som han kalder det, ’normalt’.

”Man skal tænke normalt og spørge sig selv: ”Hvordan foregår steder, hvor mennesker har basale behov, normalt?” Altså, udsatte-området har fået lov til at blive sådan et specialiseret område, hvor man siger: ”I kan nok forstå, at det der er der jo ikke råd til” eller: ”Vi er blevet nødt

til at bygge om, og så bliver man jo nødt til at lukke ned". Man bliver ikke nødt til at lukke ned, fordi man bygger om. Så laver man et alternativt sted. For folk har jo brug for at komme de steder og har svært ved at leve uden dem. Vi skal ikke kun hjælpe udsatte stofbrugere, hvis der er tid, råd og plads. Det er noget, vi altid skal finde løsninger på, fordi der er mennesker, der dør eller i hvert fald ikke kan leve anstændigt uden," siger Michael og uddyber:

"Vi behandler de udsatte stofbrugere som kriminelle, som kan få hjælp, hvis de selv opsøger den, og hvis vi har tid og rum til at hjælpe. Man kan sammenligne det med, hvis vi havde en stueplante derhjemme, der er ved at gå ud, og så begynder vi at skælde den ud. Og om vinteren stiller vi den ud i frostvejret på altanen, for så kan den lære det. Men det er jo ikke det, den har behov for for at trives. Den har brug for vand, mere sol eller mindre sol, måske noget gødning og måske at få skiftet jord. Og det er det samme med stofbrugere. Vi kigger ikke på dem som mennesker, som prøver at bruge stoffer til at løse deres problemer og behov i livet. Vi kigger på dem som stueplanter, der selv er skyld i, at de går ud, selvom det er os, der ikke har varetaget de behov, de viste os, de havde, da de stod og visnede for øjnene af os."